

Verhaal van een meisje dat zich in de grote, vijandige wereld staande moet houden.

Niemand mag iets weten

Het getto in Warschau. Daar komt ze vandaan, het kleintje in de Poolse greppel. Een Duits meisje, met voor een kwart Joods bloed. Het is april 1944 en ze is uit een rijdende veewagon gesprongen. Spoorwegen en stations zal ze blijven haten, het meisje uit de trein.

In de roman *Het meisje uit de trein* vertelt de Zuid-Afrikaanse auteur en historica Irma Joubert het verhaal van Gretl Schmidt. Oma laat haar kleindochter, zes-en-half jaar oud, uit de trein springen die op weg is naar Auschwitz. Zij en Gretls moeder zullen dat ook doen en haar komen halen, haar zusje Elza heeft de sprong al genomen. Maar mama en oma komen niet. De jonge Poolse verzetsstrijder Jakób Kowalski wel. Hij vindt de meisjes en neemt ze mee. Vier jaar lang is Gretz, zoals ze nu heet, lid van het rooms-katholieke gezin in het dorpje Czestochowa. Op den duur kan ze daar echter niet blijven. Als Jakób een krantenartikel leest over een adoptieprogramma dat Duitse – raszuivere, Arische – oorlogswesjes een nieuwe toekomst belooft in Zuid-Afrika, lijkt hem dat voor Gretz dé oplossing. Ze ziet er met haar blonde krullen en blauwe ogen immers niet Joods uit. Bovendien is ze de dochter van een SS-officier. Zo komt ze uiteindelijk terecht bij Bernard en Kate, een Afrikaner echtpaar uit Transvaal dat zo heel graag een mooi, blond dochtertje wil hebben, en wordt ze Grietjie Neethling. Maar ook daar, in het warme Bosveld, blijven afschuwelijke dromen haar achtervolgen.

Heel fijnzinnig tekent Joubert het karakter van het kleine meisje dat in de grote, vaak vijandige en angstwekkende wereld leert zich staande te houden door zich aan te passen en haar mond te houden. In Polen, in Duitsland en ook in Zuid-Afrika. 'Een van de mannen die kwam kijken of hij het Duitse weeskind wel wilde hebben, zei tegen een andere man: "Als ze me maar kunnen verzekeren dat het geen Pools, Joods of Russisch kind is. Ik moet geen vreemd gebroed op mijn erf." Ze kon het niet helemaal verstaan, maar ze weet het weer vast en zeker: niemand mag erachter komen dat ze vier jaar lang in Polen heeft gewoond, niemand mag iets weten van haar Joodse bloed, niemand mag weten dat ze Russisch spreekt. En ze moet er goed aan denken dat ze geen kruisje slaat als ze gaan bidden, want dat is zonde.'

Irma Joubert heeft een prachtig boek geschreven, dat enigszins doet denken aan Haar naam was Sarah (Tatiana de Rosnay, 2007). Ik heb er intens van genoten en wens het veel lezers toe. Meer informatie over de auteur en het ontstaan van het verhaal is te vinden op de website www.uitgeverijmozaiek.nl Nog een tip: hoe Grietjies nieuwe mama mevrouw Neethling werd, beschrijft Joubert in haar roman *In het spoor van de liefde*, die in april aanstaande in het Nederlands zal verschijnen. ■

Marianne Hoksbergen